

LYCEUM

Karácsony ősi ünnepe

A téli napforduló napja az év egyik olyan sarokpontja volt, mely a nyári napfordulóval (azaz a Szent Iván-éjszakájával) együtt egységes keretet adott az időszámításnak. Míg a nyári napforduló során a legmagasabban állt a Nap, és a legrövidebb éjszaka következett be, addig télen a legalacsonyabban deled a Nap, és ekkor van az év leghosszabb éjszakája is. A téli napforduló az északi féltekén december 21-22-ére esik, míg a déli féltekén pont fordítva, június 21-22-ére. Ezért is volt, hogy míg a nyári napforduló alkalmával azért gyújtottak tüzeket, hogy elűzzék a közeledő sötétséget, addig a téli napforduló alkalmával a fény diadalát, az élet megújulásába vetett hitet ünnepelték, hiszen ekkortól kezdtek az éjszakák újra rövidülni, és hosszabbodni a nappalok.

A Római Birodalomban az ünnepet a már erősödő Napisten, és Mithrász-kultusz nyomására az i.sz. 3. században rendelték el. Az ekkor erősödő keresztény vallás szimbolikájában az isteni fényforrást, a sötétségen diadalmaskodó fényt Krisztus szimbolizálta, így hamarosan az ő személyét is ehhez a naphoz kötötték.

Krisztus személye születése által kapcsolódik a téli napfordulóhoz, mint ahogy a nagy vallásalapítók, próféták és mitikus személyek születésnapja (és sokszor halála is) természeti fordulópontokhoz, az év legjelentősebb napjaihoz köthető.

A titokzatos égi jel, a betlehemi csillag megjelenése is a fényt szimbolizálja a születés éjszakáján, amely így mintegy második napként tündökölt, elhozva ezzel azt, aki az embe-

ban?), vélhetően a Jézus tanításai nyomán fellépő forrongás lecsillapítására.

Krisztus születésének keresztény ünnepe

riség bűneiért fényként küzd majd meg a sötétséggel, elhozva a reményt. Máté és Lukács evangéliuma szerint Názáreti Jézus Máriától és Józseftől, Dávid király leszármazottjaként, ám a Szentlélektől fogantatva született Betlehemben, ám ennek pontos időpontja nem esik egybe időszámításunk titokzatos, "0" pontjával.

A Názáretben tanítani kezdő Jézust i.sz. 28-29-ben János keresztelte meg a Jordán folyóban. Ezután 12 tanítványt gyűjtött maga köré, és Isten országának eljövetelét hirdette. Tevékenységét elsősorban az Újtestamentum evangéliumai rögzítik, mely szerint három évet töltött tanítással. Keresztre feszítését Júdea és Samaria római helytartója, Pontius Pilátus rendelte el - a helyi zsidó vallási vezetők kérésére - (33-ban vagy 30-

Krisztus születésének megünneplése csak később, a kereszténység térhódításával került előtérbe, ám ezután fokozatosan egybekapcsolódott a téli napforduló pogány ünnepével. Ténylegesen Nagy Konstantin egyházi reformja, és a kereszténység államvallásként való bevezetése után, a niceai zsinat intézkedései kapcsán 325 és 335 között került sor az ünnep elismerésére. Az ünnep kitűzésének célja az volt, hogy lezárja a Jézus Krisztussal kapcsolatos vitákat, és a niceai zsinat határozatát liturgikus eszközökkel tegye népszerűvé, amely szerint Jézus Krisztus isten is és ember egy személyben. Az ünnep napjának megválasztása nem volt egyértelmű, mert Jézus születése napjával kapcsolatban a sok uralkodó elmélet közül a téli napforduló

csak az egyik időpont volt. Egyes vélemények szerint Jézus december 20-án született, ám mások szerint április 18-19-én, míg megint mások szerint november 25-én, sőt egyes elméletek szerint Vízkeresztkor, azaz január hatodikán látta meg a napvilágot.

A zsinat után a határozat december 25-ét jelölte meg az ünnep napjának, hogy ezzel a már említett „Sol Invictus“-t, a Győzedelmes Nap-ot ellensúlyozzák, és a pogány ünnepet a Szent Iván-éjszakához hasonlóan új formában a keresztény ünnepnapok és szokások részévé tegyék. Így lett „Sol Invictus“ napjából „Sol Salutis“ (az üdvösség napja), amely már a Megváltó születését ünnepelte. A korábbi születésnap, amely Vízkereszt néven a karácsony utáni tizenkettedik nap, Jézus megkezesztelésének napja lett, és végül a húsvéti böjthöz hasonlóan előkészületi napokat, adventet (advenio – eljön) csatoltak az ünnep elé.

A IV. század során a legtöbb keleti egyház átvette Jézus születésének ünnepét a december 25-i dátumot. Az ellenállás Jeruzsálemben tartott a legtovább, de végül ott is elfogadták az új időpontot. Az örmény egyház azonban a mai napig ragaszkodik a január 6-i karácsonyhoz. Miután keleten is december 25-én rögzült a karácsony, Jézus keresztesztelésére mint epifániára (Isten megjelenése) január 6-án emlékeztek. (részlet) <https://mult-kor.hu>

LYCEUM

TÁRSASÁGI KÖZLÖNY
MEGJELENIK NEGYEDÉVENTE.

NYOLCADIK SZÁM
II/4. ÉVFOLYAM

Kiadja a
VASHATOS Kft.
Kiskunhalas

vashatos@mailbox.hu
www.vashatos.hu

Szerkesztő:
LUKÁCS LÁSZLÓ

Kapcsolattartó:
Kiss Sándorné
Telefon: 20/465-2300

Készült a Szilády Áron
Társaság tagjai részére.

Kereskedelmi
forgalomba nem kerül.
A megjelent lapszámok
elérhetőek a vashatos.hu
és a sziladyaron-tarsasag.hu
honlapokon.

* * *

A SZILÁDY ÁRON TÁRSASÁG
tisztviselőinek (elnökség)
elérhetőségei:

Lukács László elnök
lukacsaszlo@hdsnet.hu

Dóka József alelnök
hunepkerkft@gmail.com

Dr. Bognárné Nagy Éva alelnök

Szakál Aurél alelnök

Palásti Károly alelnök

Levelezés:
6400 Kiskunhalas,
Hősök tere 2.
Telefon: 77/421-123

Csízioók és regulák

Az emberiség évszázados megfigyelési majd mérési tapasztalatok alapján az év hónapjaihoz és napjaihoz különböző időjárási szentenciákat, törvényszerűségeket alkottak, amelyek minden egyes parasztkalendárium részévé váltak.

November, azaz Szent András hava

Szent András havában november 11-én vizsgálják a parasztok „Márton lúdja mellecsontját is, mely ha veres: nagy hideget, ha fehér: sok havat, ha fekete: esős őszt és állhatatlan, változó, háborgó, rút telet várnak.”

Az alföldi megfigyelők szerint amilyen időben van részünk Erzsébet (november 19-e) és Katalin (november 25-e) napján, olyanra számíthatunk Karácsonykor is.

December, azaz Karácsony hava

Semmilyen tudományos alapja nincsen, de a néphit szerint, ha december 13-át követő tizenkét nap időjárásában napról napra megfigyeljük a változásokat, következtetni tudunk az eljövendő tizenkét hónap időjárására.

Luca vagy Szilveszter napján a makóiak már tudták, hogy milyen időjárásban lesz részük a következő évben. Egy nagy fej vöröshagymát tizenkét cikkelyre vágta. Mindegyik cikkely

egy-egy hónapot szimbolizált. Besózták a gerezdeket majd a kemence tetejére tették. A babona szerint melyik gerezden elolvadt a só és megkeveredett a hagyma, az a hónap csapadékos, amelyiket nem járta át a só, az a hónap száraz lesz az új esztendőben.

Másik híres mondás szerint, ha „Midőn Karácsony hava zöld, Húsvét napján havas a föld.” A fekete Karácsony fehér Húsvétot jövendől.

Karácsonykor a szél alakulását is érdemes megfigyelni, ha ugyanis „Karácsony éjszakáján ha napkeletről fúj a szél: marhák döngét, ha napnyugatról: emberek halálát jelenti, ha délről: sok betegséget, ha éjszakeről: jó esztendőt hoz”.

FORRÁS: METEOLINE.HU

Állandó programjaink

A Szilády Áron Társaság az alapítás óta (1993) eltelt időszak kezdeményezéseit, stabil tevékenységét megerősítve, kibővített együttműködésre törekszik a halasi civil közösségekkel, különösen azokkal, akik a lokálpatrióta értékrend mentén szervezik meg a helyi tevékenységüket.

A kiemelt ügyeink esetében szükséges az erőforrásainkat bővíteni, ezért az önkéntes segítőkön túlmenően, akár közhasznú státuszban álló pályakezdek bevonása is indokolt lehet, hogy a három éves stratégiai munkatervünkben rögzített feladatok teljesülhessenek.

Mindezek figyelembevételével, mindenképpen részt kell vállalnunk a nemzeti pályázati alapok által meghirdetett kiírásokon, pl. NEA, NKA, MMA stb., illetve a halasi vállalkozások részéről számottevő adományokra is számíthatunk, különösen akkor, ha vissza tudjuk állítani a közhasznú minősítésünket a hatályos jogszabályok alapján.

ÁLLANDÓ PROGRAMOK

(Szilády Áron Református
Gimnázium díszterme)

**Szilády Jubileumi
Közygyűlés és Díszebéd**
2018. november 3., szombat 10 óra

XXVI. Közygyűlés

2019. január 19., szombat 10 óra

Szilády Emlékkonferencia

2019. március 23., szombat 10 óra

Pro Iuventute díjátadás

2019. május 30., csütörtök 16 óra

KIEMELT ÜGYEK, TERVEK

1. Szilády Áron és tudóstársai – Félmagas dombormű (kőből, bronzból) elhelyezése a ref. imaház külső oldalfalán, 2017-ben. A Szilády Áron Társaság 2014-ben azt kezdeményezte, hogy helyezzünk el emléktáblát „Szilády Áron és tudós társai” címmel azokkal,

Röviden: Vashatos Kft.

„Immáron új rőzse lobog a
parázson, / Felcsapó láng
mellett tűnődünk egyen-má-
son.” (József Attila)

CÉLUNK: a hagyományos magyar és minőségi kulturális termékekhez (szellemi és tárgyi, pl. hungarikum) kapcsolódó PR és marketing tevékenységek összefogása tapasztalt szakemberek közreműködésével.

Fontosnak tartjuk, hogy a kulturális termékek értékesítése illeszkedjen a térségre és hazánkra jellemző, sajátos kultúrtáj hagyományos kereteibe, illetve egészüljön ki mérték- és értéktartó rendezvényekkel, kiállításokkal, zenés estekkel, szalon- és csárdaprogramokkal.

Kiegészítő tevékenységeink a kiadványszerkesztés, honismereti utazásszerve-

Vashatos Kft.

Kulturelle Sozialität als Tugendethik

Internet: www.vashatoc.hu

E-mail: vaghator@mailbox.hu

Telefon & fax: 77/428-989

Mobil: 30/96-87-112

PROGRAM.JAINK

- **Pro Patria Hungaria** – honismereti utazásszervezés, vándortúrák előkészítése.

Obverse of a 1849 HAT KRAJCZAR coin. The text "HAT" is at the top, "KRAJCZAR" is in the middle, and "1849" is at the bottom.

*A HATOS 1848/49-ben is a legki-
sebb ezüstpénz (2,6 gr ezüst) volt,
az értéke pedig hat krajcár. A hasz-
nálatból kivonták, de neve tovább
élt egészen a 20. század közepéig.*

*Ezt tükrözi a mindennapi életre utaló költészetünk is. Arany Jánosnál a 19. század második felében még volt értéke: „Egy rossz hatos csudát tesz nálunk” (Köbor Tamás). A 20. század elején, az első világháború alatt azonban elveszti értékét: a „nikkel-hatos”, majd „vashatos” (Somlyó Zoltán: A titkos írás, 1916–1926), illetve József Attila (Ime, hát megeltem hazámat, 1937): „Mert nem kell (mily sajnálatos!) / a háborúból visszamaradt / húszfilléres, a vashatos”. (Balázs Géza) * (A hatos kezdetben hat, majd tíz krajcár, azaz húsz fillért ért. 1910 körül kb. 1 kg kenyér vagy 1 liter tej ára.)*

- **Hungarikum-Kunikum,** helyi termékvásárok, vendégasztal programok.

- **Fesztiválprogram** és konferencia, kreatív marketing

- **Érték- és mértéktartó előadások, rendezvények.**

- **Kiskunsági aranyforint**
– helyi pénz forgalmazása.

• **Vashatos Kalendárium,**
falinaptárak, térképek és em-
lékalbumok kiadása.

TANÁCSADÁSAINK

• **OPPIDUM PR ügynökség** * Három lépcsőben valósítjuk meg tanácsadó tevékenységünket: *előtanulmányok (feladat, cél, időtartam), a jövőmodell elkészítése, dokumentálás és felülvizsgálat. Quest – stratégiák.*

- **Civil kurázsi** – parasztpolgári, cívis összefogás, lokálpatrióta programok segítése.

- **LYCEUM – társasági közlöny** szerkesztése, kiadása a Szilády Áron Társaság tagjainak.

LUKÁCS LÁSZLÓ

akkikkel egykoron szorosan együtt dolgozott tudományos munkája során és lényegében az ország egyik legfontosabb keletkutással foglalkozó tudós akadémikusokat mutatja be.

2. Szilády emlékszoba

3. Évkönyv 2001–2018

A Szilády Áron Társaság évkönyvet ad ki az elmúlt 17 év civil tevékenységének összefoglalása céljából. Előjegyzésre nyílik lehetőség 2000 Ft/db áron, amit a Lelkeszi Hivatalban (munkanapokon: 7:30 – 12:00, 15:00 – 17:00 óráig.

Telefon: 77/421-123) lehet előfizetni. Újratervezett megjelenés: 2019 novembere!

4 Levelező lista (levelező ta-

gok) összeállítása csak e-mail címekre, mert szívesen veszünk minden támogatást és segítséget, pl. újságcikkek, programajánlatok, előadóként, önkén-

tes segítségnyújtásban stb. A Társaság megbízható szervezeti keretet nyújt a lokálpatrióta értékeink megőrzéséhez, hagyományseretetünk pedig kimeríthetetlen forrását jelenti múltunk megbecsülésének.

Ennek szellemében fogtunk hozzá 2018-ban is a Társaság tevékenységének megszervezéséhez és számos területen kezdeményeztünk újabb találkozási fórumot.

*Huszonöt év után is ragaszkodunk az alapítói hitvallásunkhoz és szellemi elődünknek tekintett **Halasi Polgári Olvasókör** 1863. január 10-én véglegesített alapvetéséhez, ti. az nem más, mint „a város polgárai körében a művelődés, szellemi fejlődés biztosítása társas élet formájában.”*

Az óraátállítások évszázada

A nyári (téli) időszámítás kérdése, netán hazánk más időzónába sorolása láthatóan egyre inkább foglalkoztatja a döntéshozókat és a közvéleményt. Tekintsük át mi is a kérdést – a nyári időszámítás bevezetésének „centenárium” évében.

Az idei évben (2016) ke-
rek évfordulóra emlékez-
hettünk: április 30-án volt
száz esztendeje, hogy – a
világon Németországgal
együtt elsőként – az Osztrák–Magyar Monarchiában az órákat 23 órától éjjélre állították, s ezzel bevezették a nyári időszámítást.

Igaz, korábban „kísérleti jelleggel” a kanadai Ontario államban található Thunder Bay 1908. július 1-jétől augusztus 31-ig már használta a nyári időszámítást, de ez korántsem számított országos bevezetésnek.

A gróf Tisza István miniszterelnök által aláírt 1916. évi 1363. M. E. rendelet „a háború eseteire szolgáló kivételes intézkedésekről alkotott törvényes rendelkezések alapján” az alábbiakat írta elő: „A magyar szent korona országainak területén jelenleg használatos egységes közép-európai időszámítás 1916. évi május hó 1. napjától kezdve 1916. évi szeptember hó 30. napjáig bezárólag akként módosul, hogy az új időszámítás az eddig általánosan használt egységes közép-európai időszámításhoz képest egy órával (60 perccel) előbbre lesz.” Az intézkedés mögött ekkor – az első világháború közepén – az volt a szándék, hogy a világításra

fordított energia megtakarítása révén több erőforrást lehessen háborús célokra fordítani.

Az első világháború után nem sokkal a nyári időszámítás is megszűnt, 1919 után legközelebb csak 1941-ben – a második világháború idején – alkalmaztuk. Az újabb háborút már négy évvel élte túl, majd néhány év szünetet következett. 1954-ben aztán újra elővettük. Ekkor már kicsit más volt a cél: az esti

csúcsidőszakban szükséges villamos energia biztosítása kapacitási nehézségek miatt nem volt problémamentes, ennek megoldását várták az órák előreállításától.

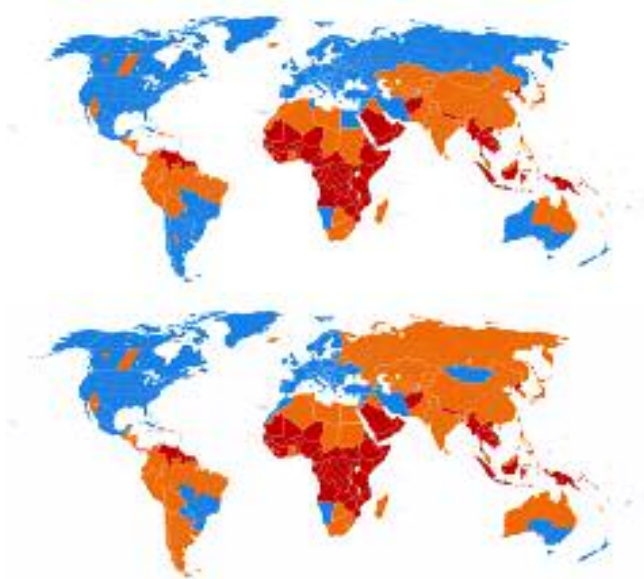
Magyarország ezúttal négy évig tartott ki az alkalmazás mellett, aztán több évtizednyi szünet után 1980-ban vezettük be ismét, s használjuk mind a mai napig.

A Meteor 2008. évi 7–8. számában egy viszonylag hosszabb terjedelmű cikkben már foglalkoztunk az évenként kétszer alkalmazott óraátállítás okaival, történelmével, elterjedtségével, illetve egy kis betekintést nyertünk abba, hogy mely földrajzi helyeken és az év mely szakában nyelhetünk azzal, ha óráinkat átállítjuk egy órával. Mint annak idején említettük, a nyári időszámítás abban nyújt segítséget, hogy ébrenléti időszakunk jobban egybeessen a természetes

nappali világosság idejével.

Ez lehetővé teszi többek között a világításra fordított villamos energia fogyasztásának csökkentését, ami gazdaságilag is mérhető megtakarítást eredményez. A nappal és az ébrenlét jobb illeszkedése ugyanakkor életvitelünkre is kedvező hatással bír.

Láttuk, hogy Európában, Amerikában és Ausztráliában a legnépszerűbb ez a megoldás – míg Afrika és Ázsia alig használja –, és általában elmondható, hogy leginkább a mérsékelt égövi országokban érhető el javulás a világosság „kihasználtságában” a zónaidőtől való időszakos eltérés révén. Amikor a nappal túl rövid (mint a sarkvidékekhez közel a téli évszakban, de lényegében ez a helyzet a trópusokon is – még a 12 órás nappal is jóval rövidebb, mint amennyi időt ébren töltünk egy nap), akkor a világosság lényegében teljes egészében az ébrenléti időszakra esik eltolás nélkül is. Amikor viszont túl hosszú a nappal (a sarkvidékekhez közel a nyári évszakban), akkor pedig az ébrenlét esik teljes egészében a világosság idejére. Az óraátállítás pedig akkor „jó üzlet”, amikor nélküle sötétben is ébren vagyunk, és világosan is alszunk valamennyit: ezért a mérsékelt övi nyár folyamán van leginkább létjogosultsága az intézkedésnek. Az is igaz azonban, hogy a sarkkörök közelében a nyári világosság már olyan hosszú, hogy az előbbiek szerint már nincs is

A nyári időszámítás alkalmazása 2008-ban (fent) és 2016-ban (lent) Kék: alkalmazza; narancssárga: korábban már alkalmazta, de aktuálisan nem; piros: soha nem alkalmazta a nyári időszámítást (forrás: wikipedia.org)

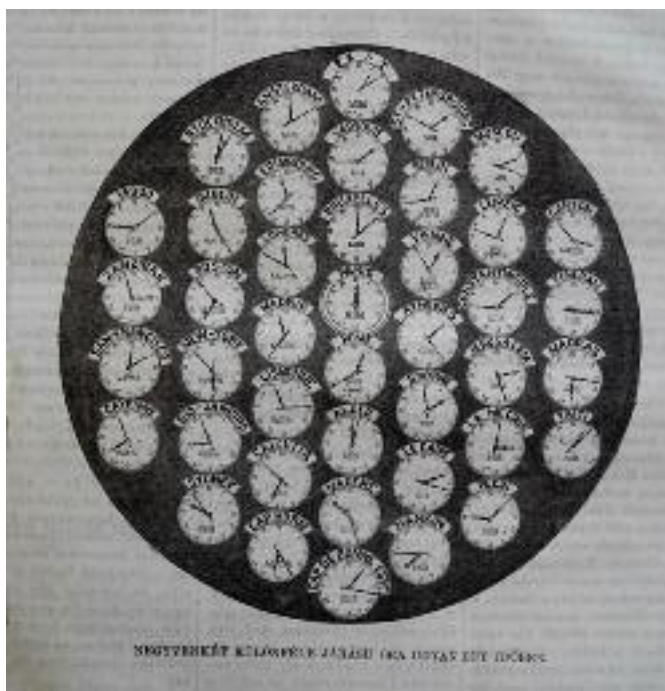
igazán értelme az óraállításnak, viszont a késő tavaszi, kora őszi hetekben-hónapokban itt is nagyon hasznos. (...)

Mindenképpen érdemes néhány szót ejteni Oroszországról: 2011-ben az akkori elnök, Dmitrij Medvegyev elrendelte, hogy miután abban az évben átálltak a nyári időszámításra, ősszel már ne álljanak vissza, hanem egész évben a „nyári” időszámítást használják — ez lényegében annak felelt meg, hogy egy időzónával előrébb ugrottak az időben (emellett az időzónákat is átalakították).

Az intézkedés azzal járt, hogy az ország minden időzónájában a helyi időtől lényegesen eltért az órák által mutatott idő. Tudnunk kell azt is, hogy 1930-ban már hoztak egy hasonló intézkedést, s a kettő együtt azt eredményezte, hogy a zónaidő és a helyi idő különbsége átlagosan már mintegy két órát tett ki. Ez különösen a téli hónapokban okozott zavart, karácsony környékén Moszkvában reggel 9 órakor még gyakorlatilag sötét volt. A kedvezőtlen tapasztalatok nyomán három év után, 2014-ben ismét megváltoztatták az oroszországi idő(ke)t: amikor az európai kontinensen októberben véget ért a nyári időszámítás, ők is visszaálltak egy órával. Ezután továbbra sem alkalmazták az évenkénti kétszeri óraátállítást. (...)

Magyarországon az óraátállítás szabályai az elmúlt években nem változtak — miként az Európai Unióban sem. Bizonyára sokakat foglalkoztat a kérdés, hogy az elkövetkező években mi

várható. Az Európai Parlament és az Európai Tanács irányelve (2000/84/EK) értelmében az Unió március utolsó vasárnapján 1:00 UT-tól október utolsó vasárnapján 1:00 UT-ig alkalmazza a nyári időszámítást — ez nálunk azt jelenti, hogy márciusban 2 órától 3 órára, októberben pedig 3 órától 2 órára tekerjük az óráink

mutatóit. Az Európai Bizottság ötvenként ad ki egy-egy közleményt, mely az irányelv alapján a következő öt évre vonatkozó konkrét dátumokat nevezi meg. A 2016/C 61/01-es közlemény értelmében 2021-ig biztosan érvényben marad a jelenlegi rendszer.

A világosság és az ébrenlét illesztésének viszont az évenkénti kétszeri óraátállításon kívül más útja is van. Kertész Ferenc a Természettudományi és az Orvostudományi Közönyben már az 1940-es években megjelent írásában felvetette annak lehetőségét, hogy a leg-

jobb megoldás talán nem is a nyári időszámítás, hanem a kelet-európai időzónára való áttérés volna.

Hangsúlyozta, hogy a zónaidőrendszer bevezetése idején hazánk az Osztrák-Magyar Monarchia része volt, s annak egész területén egységes időszámítást volt célszerű bevezetni. A közép-európai időzóna középvezetési jelentő 15. kele-

ságot. A délutáni világosság előnyei között említi, hogy az emberek többsége a napnak csak ezt a részét tudja szabad levegőn tölteni, többek között fellendülhet az ország sportélete, lehetővé válhat a falusi és a városi (mezőgazdasági és ipari munkát végző) lakosság közeledése azáltal, hogy a két társadalmi csoport találkozására nagyobb lehetőség, több idő nyílik. A szerző említette azt is, hogy a közledéssel a kereskedelem is könnyebbé válik, s kevesebb közvetítőre van szükség, mivel a fogyasztó könnyebben tud közvetlenül a termelőtől vásárolni.

Kertész megfogalmazta javaslatként, hogy azok az országok, amelyek teljes területe két időzóna középvezetési vonala közé esik — így Magyarország is —, azt az időzónát válassza, amelyiknek a középvezetési vonala tőle keletre esik. A szerző erősen hangsúlyozza ennek előnyös voltát, s az ellenkezés legnagyobb okáról szólva azt mondja, hogy ez ugyanakkor sokak szemében egyet jelentene a Balkánhoz való csatlakozással.

Több évtizeddel később is akadnak követői ennek az elképzelésnek: néhány éve indult el a „GMT+2-t Magyarországnak!” kezdeményezés, mely azt javasolja, hogy — a nyári időszámítás intézményének megtartása mellett — térjünk át a kelet-európai zónaidőre (melyhez a nyári félévben újabb órát adunk, s így akkor óráink már 3 órával járnának UT előtt).

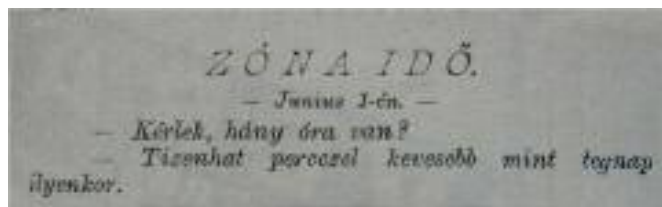
A mozgalom elindítóit által megfogalmazott indoklás sok ponton közös az előbb

említett, már a 20. század első felében megfogalmazott érvekkel: a közismert energiamegtakarításon túl a szabad levegőn eltölthető több idő, ebből következően a lakosság általános egészségi állapotának javulása (beleértve a lelki egészséget, hangulatot is) a több napfénynek (D-vitamin) is köszönhetően és a turizmus bevételeinek növekedése. Az alacsonyabb energia-szükséglet miatt a környezetszennyezés, az ökológiai lábnyom csökkenése is várható. Pozitív példaként állítják eléink a nyugat-európai államokat, melyek közül többben a greenwichi időzóna területén (vagy még attól is nyugatra, mint Spanyolország egyes részei) helyezkednek el, mégis a közép-európai zónaidőt használják. (Persze tudnunk kell, hogy ennek több esetben nem feltétlenül célszerűsége, mint inkább történelmi okai vannak; például Franco tábornok a hitleri rezsim iránti szolidaritás kifejezésének egyik elemeként „alkalmazta”, hogy Spanyolország átállt a közép-európai zónaidőre.)

Próbáljuk kicsit konkrétan megvizsgálni, hogy a különböző lehetőségek (melyik időzónához tartozunk, és alkalmazunk-e nyári időszámítást) mit jelentenek a világosság és az ébrenlét illeszkedésére nézve. Bár mindegyik némiképp önkényes, alkalmazunk két alapfeltevést:

(1) világosságon a hajnali polgári szürkület kezdetétől az esti polgári szürkület végéig terjedő időszakot értjük (amikor a Nap a látóhatár felett tartózkodik, vagy alatta legfeljebb 6 fokkal),

(2) ébrenlét időszaka alatt

a 7 órától 22 óráig terjedő időszakot értjük.

Vizsgáljuk meg, hogy különböző zónaidők mellett mennyi az „elpazarolt” világosság, illetve ébren töltött sötétség éves összege nyári időszámítással és anélkül. Három városra: Sopronra, Budapestre és Nyíregyházára végeztem számításokat. A sötétben ébren töltött idő napi mennyisége a fentiek alapján két részből tevődik össze:

(a) 7 órától a reggeli polgári szürkület kezdetéig tartó időszak,

(b) az esti polgári szürkület végétől 22 óráig tartó időszak.

Az alvással töltött világosság pedig értelemszerűen az alábbi két tétel összege:

(a) a reggeli polgári szürkület kezdetétől 7 óráig tartó időszak,

(b) 22 órától az esti polgári szürkület végéig tartó időszak.

Ha ezeket az értékeket összeadjuk egy év minden napjára, akkor olyan mutatószámot kapunk, ami már jellemzőnek mondható az adott időrendszer hatékonyságára a világosság és

az ébrenlét illeszkedése szempontjából. Ezen értékek alapján meghatározható a különböző zónaidők, ill. a nyári időszámítás alkalmazásának hatékonysága.

A táblázatból kiolvasható, hogy a jelenlegi rendszer használatával évente 43–48 napot töltünk ébren sötétben, míg 18–24 napot átszünk úgy, hogy közben világos van! Mindegyik érték Sopronban a legalacsonyabb, Nyíregyházán a legmagasabb.

A nyári időszámítás eltörlésével mindkét érték 9 nappal emelkedne — ebből is látszik tehát, hogy a nyári időszámításnak jelenlegi formájában is van értelme. (...) Vegyük észre azonban, hogy a nyári időszámítással megtöltött kelet-európai idő használata esetén (ami mindössze 1 órányi eltérést jelentene a jelenlegi rendszerünkötől) adódó számok már nincsenek messze az abszolút optimumtól sem!

Mindebből azt a következtetést vonhatjuk le, hogy a mai társadalmunkban ki-

alakult napirend több órával el van csúszva a „szimmetrikustól”, amely azt jelentené, hogy a Nap delelése ébrenlét időszakunkat két egyenlő részre osztja. Lényegében ez az alapvető oka annak a problémakörnek, amelyre válaszként a nyári időszámítás bevezetése, ill. az esetleges időzónaváltás lehetősége merült fel. Annak vizsgálata azonban, hogy a történelem során ez az eltolás miért és miként alakult ki, más tudományágak érdekes és izgalmas témája lehet. *Persze könnyen lehet, hogy nem az óráinkat kellene átállítani, hanem inkább a napirendünkön módosítani...*

Mi lesz a nyári időszámítással? Áttérünk-e a kelet-európai időre? Jelenleg nagyon úgy fest, hogy a NYISZ a közeljövőben jelenlegi formájában megmarad. Talán mindaddig, amíg a globális felmelegedés és a technikai fejlődés miatt a döntéshozók nem jutnak arra a következtetésre, hogy a munkából korábban hazatérők otthoni légkondicionáló berendezéseinek délutáni bekapcsolásából származó pótlólagos energiaszükséglet felemészti a világításra fordított energia megtakarítását...

Valószínűnek tartom, hogy még jó ideig a közép-európai időzóna lakói maradunk, bár kétségtelenül igaz, hogy a történelem folyamán sok példa akadt meglepő újításokra időrendszereink kapcsán (is).

SZABADI PÉTER

A CIKK A METEOR 2016/4. SZÁMÁBAN JELENT MEG. (RÉSZLETEK)

	UTC+0	UTC+1	Összesített sötéttség időszaka (nap)			Általános világosság időszaka (nap)		
			Budapest	Nyíregyháza	Sopron	Budapest	Nyíregyháza	Sopron
1890-1891 Magyarországon is használt rendszer	UTC	van	19.00	22.00	17.00	19.00	17.00	22.00
	UTC	van	10.19	10.44	10.19	10.10	10.10	10.10
	UTC + 1	van	14.00	17.00	13.10	16.07	16.07	17.00
1890-1891 Magyarországon is használt rendszer	UTC + 1	van	10.19	10.44	10.19	10.10	10.10	10.10
	UTC + 2	van	12.18	15.11	10.52	11.48	10.50	11.50
1890-1891 Magyarországon is használt rendszer	UTC + 2	van	14.00	17.00	13.10	16.07	16.07	17.00
	UTC + 3	van	14.00	17.00	13.10	16.07	16.07	17.00
1890-1891 Magyarországon is használt rendszer	UTC + 3	van	14.00	17.00	13.10	16.07	16.07	17.00
	UTC + 4	van	16.00	19.00	15.10	18.07	18.07	19.00
	UTC + 5	van	17.00	20.00	16.10	19.07	19.07	20.00
	UTC + 6	van	18.00	21.00	17.10	20.07	20.07	21.00

A „nem hatékony módon eltöltött” sötétség és világosság éves összegei Magyarország néhány városára különböző zónaidők használata esetén, nyári időszámítással és nélküle

A magyarországi vasútvonalakon a közép-európai időzónát 1891. október 1-én vezették be. Ekkor valamennyi budapesti idő mutató órát 16 perccel visszaállítottak. (kép, <https://timelord.blog.hu>)

Szilády Áron Társaság Jubileumi díszközgyűlés

Kb. 11 órától

Szilády János,
a feketehegyi
prédikátor

Előadó: **Kórizs József** ny.
gyógyszerész, helytörté-
nész, Bácsfeketehegy

Jubileumi díszközgyűlés
2018. november 3.,
szombat 10 óra
Szilády Áron Református
Gimnázium díszterme

9:15 órától a kisdíszterem-
ben vendégvárás.

10 órától MEGNYITÓ.
Bödecs Pál tiszteletbeli el-
nök, Lukács László elnök.
Köszöntések: Fülöp Róbert
polgármester, Szabó Gábor
ny. esperes. Emlékműsor,
felolvasás jeles előadóinktól,
vendégeinktől. Jubileumi
emléklapok átadása a jelenlévő
alapító tagoknak.

Kb. 12:30 órakor zárszó
és rendezett átvonulás a
Tormássy János Konvik-
tusba (Gimnázium utca 2.)
Zártkörű alapítói díszbéd
a Konviktusban, előjegyzés
alapján.

Felhívom a figyelmét,
hogy november 4-én, vasár-
nap 10 órától a háladáó is-
tentiszteleten Mikesi Károly
ny. református lelkész, tag-
társunk szolgál, utána em-
lékkoszorút helyezünk el a
Szilády Áron-szobornál,
ahová úgyszintén szeretet-
tel hívjuk és várjuk!

LUKÁCS LÁSZLÓ ELNÖK

Patria est cara (A haza drága)

Lokálpatrióta együttműködés

A SZILÁDY ÁRON TÁRSASÁG elnöksége egyúttal tisztelettel meghívja Önt Társaságunk XXVI. közgyűlésére 2019. január 19-én, szombaton 10 órára a Szilády Áron Református Gimnázium dísztermébe!

A KÖZGYŰLÉS TERVEZETT NAPIRENDJE:

- 1) Ünnepi köszöntések, a határozatképesség megállapítása.
- 2) A 2018. évi beszámoló megvitatása.
- 3) A 2019. évi programtervünk. Határozathozatalok.

Az ünnepi közgyűlésre várhatóan külön postai meghívólevelet is kiküldünk! Várjuk észrevételeit és további javaslatait!

LUKÁCS LÁSZLÓ ELNÖK

ÁLLANDÓ PROGRAMOK

2019 (terv)

*Szilády Áron Református
Gimnázium díszterme*

1. **XXVI. Jubileumi közgyűlés** (2019. január 19., szombat 10 órától)
2. **Szilády Emlékkonferencia** (2019. március 23., szombat 10 órától) Szilády Áron 97 éve hunyt el.
3. **Pro Iuventute díjátadás** (2019. június 6., csütörtök 16 óra)
4. **Társasági Legáció** (2019. szeptember 21., szombat) Magyarokanizsa
5. **Szilády Tudományos Konferencia** (2019. november 9., szombat 10 órától) Szilády Áron 182 éve született.
6. **XXVII. Közgyűlés** (2020. január 18., szombat 10 órától)

Kiemelt feladatok

1. **„Szilády Áron tudóstársai körében”** Félma-gas dombormű (kőből, bronzból) elhelyezése a ref. imaház külső oldalfalán. Tervezés alatt.

2. **Szilády emlékszoba.** Szilády László, Szilády Áron és Szilády János életét és munkájuk bemutatását szolgálná ez az emlékszoba a régi gimnázium épületében, a ref. templom mellett, ami az új RefKör. A kiállítóhely megvalósításához jelentős pályázati támogatás ra lesz szükségünk.

3. **Évkönyv 2001-2018.** Tervezett, módosított megjelenés: 2019 november!

Az előző három évre szóló stratégiai munkatervünk értékelése után nyilvánvalóvá vált – és az időközben meg tapasztalt fogadtatása miatt –, hogy okafogyottá vált, így a Péter Dénes Népfőiskola és a Nádor Klub részéről folytatásra átvett események további szervezését a Társaság erőforrásai már nem tessék lehetővé.

LUKÁCS LÁSZLÓ ELNÖK

**EMLEKEZZÜNK EGYÜTT
AZ 1956-OS FORRADALOM
HŐSEIRE!**

OKTÓBER 23. KEDD 19 ÓRA
A forradalmi lobogó felvonása az Országzászlónál.
Ünnepi műsor a Városi Filmszínházban.
Emlékbeszédet mond
Dr. Bay Miklós Kiskunhalas Város Díszpolgára.
Közreműködnek a II. Rátóczy Ferenc Katolikus Gimnázium és Szakgimnázium diákjai.

OKTÓBER 27. SZOMBAT 16 ÓRA
Megemlékezés és koszorúzás a halasi sortűz áldozatainak emlékláblájánál.

OKTÓBER 31. SZERDA 16 ÓRA
Emlékezés az 1956. november 1-jei népszavazásra Nagy Szeder István szobránál.

NOVEMBER 4. VASÁRNAP 16 ÓRA
A forradalmi lobogó felvonása az Országzászlónál.
Ünnepi műsor a Kopjafánál.
Beszédet mond Dr. Szakály Sándor a Városi Történelmi Kutató Intézet főigazgatója.

MINISZTERELNÖKSÉG

TÚRMEZEI ERZSÉBET

ÚJÉVI KÉRÉS

Láttam Uram!

Egyik béna volt, a másik aszott, sárga...
vagy nem volt lába...De a Te fényed hullt a betegágyra!
Hitükkel elrejtőztek nálad,
és úgy hordozták mázsás terhüket
a Te erőddel, mint a roskadozókat.

És láttam szalmaszál alatti roskadozókat.

Mert mázsás teher
könnyű, mint a kis szalmaszál, Veled.
De nélküled a szalmaszál is mázsás súly lehetÚj évbe indulok,
és nem tudom, mi vár rám.
Csak azt tudom: velem vagy, nem hagysz árván.
Csak azt tudom: utam már kijelölted.
Mint bízó gyermek, járhatok előtted.
Te mérsz ki bút, örömet, munkát, terhet,
s irgalmad mindegyike áldást rejtett.Csak egyet adj: hogy céliránt haladjak,
hogy szalmaszálak alatt ne roskadjak!
És ha szereteted mázsás teherrel
tenné próbára ezt a gyenge vállat –
segíts úgy vinni mázsás terhemet
a Te erőddel, – mint a szalmaszálat!

Bozó Gyula festő- és éremművész (1913-2004) képeslapja

SINKA ISTVÁN

Fohász

Kihoztál bennünket
Uram, Ázsiából,
s százszor azóta az
ellenség szájából.Adtál itt e tájon
eddig ezer évet -
igaz, hogy másoknak
kaszáltuk a rétet.Igaz, hogy idegen
ispánokat adtál,
s volt, hogy közel jöttél,
s volt, hogy eltávoztál.Miveltük e földet
ekével, ásóval,
s hintettük vérünkkel,
szép bő, piros sóval.Szép bő, piros sóból
nagy virágok nőttek,
és új áldozatként
hervadtak előtted.Most, hogy igazítod
végre útjainkat,
vér nélkül győzzed le
hamis urainkat.Kérünk, sebet ne nyiss,
volt már annyi sebünk -
Erős Isten vagy Te,
s Te vagy az Istenünk...

1942

A Halasi Szépműves Céh
tagjai hagyományörző családi szilvesztert szerveznek Balatonfüredre 2018. december 29 – 2019. január 1. között.

*

2018. november 4-én, vasárnap 10 órakor a református templomban hálával emlékeznek a **Szilády Áron Református Gimnázium** elmúlt 25. évére.

*

További aktuális kiskunhalasi programok:
halasmedia.hu

*

A **LYCEUM** – társasági közlöny 9. számának várható megjelenése: 2019. január. A programváltoztatás jogát fenntartjuk! Az időszéri ünnepi programokról külön értesítéseket küldünk! A **Nádor Klub** (2009 – 2016) **STÁDIUM** polgári hírelvének 1-26. számai, valamint a **LYCEUM** – társasági közlöny 1-9. száma letölthető a www.vashatos.hu vagy a sziladyarontarsasag.hu honlapokról. Várjuk javaslatait lokálpatrióta alkalmainkhoz!

További információk:
20/465-2300

Béla Borászat
Adventi borok és vashatosok megkezdése!
2018. december 1-jén, szombaton 17 órától
Jelenlétük a halasi közönség számára ingyenes!
Főhely: 15 fő, telefonos árú díj: 3000 Ft, ár: 1000 Ft, 1000 Ft
Az ünnepi borok és a borok a főleg a költője borok és a
A közönség 10 órakor indul a halasi közönség felé.
www.boraszat.hu
www.vashatos.hu

SZILÁDY ÁRON TÁRSASÁG

LOKÁLPATRIÓTA EGYÜTTMŰKÖDÉS

6400 Kiskunhalas, Hősök tere 2.

www.sziladyarontarsasag.hu

OTP Bank 11732064-20039431

Adószám: 18343081-1-03